

fenséges Király urunk és imádott hazánknak hódoló hűséggel és hazafiúi buzgósággal szolgálni és a hazánknak összes fiai közt a kölcsönös tisztelet és testvéri szeretet üdvös tanait terjeszteni.

Legyen a tisztelt Bizottság arról meggyőződve, hogy mindennapi imánk oda irányul: adjon az Ur Isten részünkre egészséget, erőt és kitartást, miszerint ezen szép és magasztos feladatunknak az Ur Isten dicsőségére, királyunk meglegedésére, hazánk javára, honpolgáraink örömeire minél jobban megfeleljünk.

Ezen szent és magasztos czélok mielőbbi elérésében életünk egyedüli feladatát keresvén, nagy örömünkre fog szolgálni, ha tovább is a nemes Torontálmegye közönsége, reánk igen becses jóindulatában és hazafiúi támogatásában fogunk részesülni.

Ezt reményelvén és kérvén, maradtunk a nemes Torontálmegye közönségének kiváló tisztelettel és hazafiúi üdvözlettel szolgálatkész jó akarójuk

Brankovics György s. k.,
szerb patriarcha.

Kelt Karlóczán, 1890 július 9-én.

Az éljenzéssel fogadott köszönőirat után nagyobb vitát provokált a Kölcsey-szoborbizottság felhívása, mely végül egyszerűen tudomásul vétetett, — s a mokrini községi irnokválasztás ellen beadott felebbezés, mely utóbbinál Belitska Béni, árv. elnök az állandó választmány javaslata ellen a választást jóváhagyandónak vélte. Hadfy Döme, Weisz Manó, Schiller bizotts. tagok hozzászólásaik után szótöbbséggel a felebbezés elutasításával a választás jóváhagyása mondatott ki.

Nagy-Becserek város képviselőtestületének azon határozata, hogy Krsztics János polgármester a regále kártalanítás alkalmából kifejtett sikeres fáradozásáért 2000 forint és dr. Grandjean József v. ügyész ugyan-

azért 500 frtos jutalomban részesüljön szintén vitát keltett, végül Vilmos János felebbezése 16 szóval 3 ellen elutasított s fenti képvis.-testi határozat helyben hagyatott.

Olvastatott ezután a földmivelésügyi m. kir. ministeriumnak a selyemtenyésztés emelése czéljából kiküldött meghatalmazottja Bezeredy Pál kir. tanácsnok levele, melyben a törvényhatóság véleményét kéri azon, a nm. földmivelésügyi ministeriumhoz tett felterjesztésére vonatkozólag, mely szerint az ó-bessenyői bolgárok a jövőben saját termésü selyembogár peték használatától eltiltatnának és csupán az intézettől nyert peték után termelhetnének selymet, a termelt gubókat szintén köteleztetnének az intézetnél beváltani és a saját céljaikra szükségrendő gubó mennyiség az illetőknek az intézet által a megállapított beváltási áron azonnal visszaadtnék.

Az állandó választmány ennek ellenében követk. javasolta: Minán az 1885. évi XXV. törvez. rendelkezései nem tiltják a selyembogaraknak, saját petéből való tenyésztését, hanem a törvény is azt mondja, hogy selyembogarakat tenyésztetni csak egészségesnek ismert petéből szabad és a selyempeték árulása vagy kiosztása, továbbá selyemgubók beváltása, vásárlása vagy eladása csak külön engedéllyel szabad, ennél fogva tekintettel arra, hogy Ó Bessenyő községének lakossága selyembogarakat már régóta tenyészt kizárólag azon czélból, hogy a bolgárnok a nemzeti viseletükhöz tartozó ruhadarabokat selyemmel átszőhessék, a selyemgubókat tehát kizárólag saját céljaikra és nem eladásra avagy kereskedésre termelik, tekintettel arra, hogy az intézetnek módjában áll esetleg kiküldöttje által meggyőződést szerezni az ó-bessenyői bolgár nép selyembogár petéinek egészséges voltáról s a nem egészségeseknek ta-

lált petéket elkobozni, tekintettel továbbá arra, hogy a bolgárnép köztudomás szerint nemzeti viseletéhez erősen ragaszkodik, a törvényhatósági bizottság nem találja opportunusnak oly intézkedések megtételét, melyekből akár csak rosszakarattal is azt lehetne kimagyarázni, mintha nemzeti viseletükből való kivetkőztetésük czéloztatnék, ezeknél fogva nem oszthatja a Bezeredy által beadott véleményt, hanem Ó-Bessenyő község bolgárnépét ősi szokásaiban meghagyni véli.

A csanád-egyházmegyei újonnan nevezett r. kath. püspök Desewffy Sándor f. évi szeptember hó 24-én történi beiktatása alkalmából Hertelendy József Torontálmegye főispánja vezetése alatt egy küldöttség bizatott meg a megye képviselőtestületét, mely alábbi megyebizottsági tagokból alakítatott meg: Zombori Rónay Jenő kir. tanácsos alispán, Daniel László m. főjegyző, Poroszkay Béla m. főügyész, Belitska Béni árvasz. elnök, báró Nikolits Feodor val. belső titk. tanácsos, Babits József, Bakalovits Ágoston, gróf Bethlen Miklós, Botka Béla, Bezuk Lajos, Bujkovszky Gusztáv, Csávossy Ignác, Csávossy Béla, Csávossy Gyula, gróf Csekonics Endre, Damaszkín János, Damaszkín Arzén, idb. Daniel Pál, ifj. Daniel Pál, Daniel Béla, báró Duka Péter, dr. Duka László, Dus Sándor, dr. Demkó Pál, dr. Ebner Alajos, báró Gerbezy Ferencz, Hadfy Döme, dr. Horváth Ferencz, gróf Karátsonyi Aladár, gróf Karátsonyi Jenő, Karátsonyi László, dr. Klein Mór, Kovách Ágoston, báró Liptay Frigyes, dr. Mihailovits Odón, gróf Nákó Kálmán, Panits Lyubomir, Paulini Samu, Rónay János, Rónay Aladár, Rónay Ernő, Rónay László, Rohonczy Gedeon, Schäffer Antal apát, dr. Szentkláray Jenő, Schulpe Vilmos, Várady Mihály, Vlahovits György és Zsiros Lajos törvsz. elnök.

volt a levegő nyomásának és mérsékletének meghatározására szolgáló eszközöknek, a baro- és thermometerek feltalálása, valamint, hogy szükség volt az éghajlat, azaz klimának, vagyis a föld különböző helyeinek átlagos évi időjárásának legalább hozzávetőleges ismerete.

Ami nevezetesen a klimát illeti, hát bizony arról is a felfedezések koráig vajmi fucsa fogalmaik voltak az embereknek. Arábiának ravasz lakói, nehogy az India és a nyugati országok közti nagyon is jövedelmező kereskedéstől elragadják, jól értették, mikép kelljen az európaiakat felültetni, midőn még a 15. században is el tudták velők hitetni, hogy az aequator alatti hőség a tenger vizét forrásba hozza s rajtok kívül minden teremtményét az Istennek agyonperzseli. — Hasonlóan el volt terjedve a Jókai „Fekete gyémántjaiban“ gyönyörűen kifejtett azon nézet, hogy Földünk északi sarkán, áthatolhatlan jéggyűrűn belül egy valóságos paradicsom rejlenék. Azóta persze ezen szép ideák és hiedelmek lassacskán mind a tudomány lomtárába kerültek. De azért ebbeli ismereteink még a 19. század derekáig

is hézagosa és bizonytalanok maradtak, és noha Európa egyes helyein történtek is az időjárásra vonatkozó feljegyzések, a legtöbbször mégis amaz ismeretes „legvénebb emberek“ nyilatkozata volt irányadó, kik gyenge emlékezetüknél fogva, minden hitvány-ságra is ráfogják, hogy ilyet még az öregapjuk sem pipált. Európán kívüli világrészeket illetőleg, csakis az egyes utazók hireire voltunk utalva, akik bizony nem egyszer jutottak konfliktusba a tiszta igazsággal. Csakis a mióta Humboldt kezdeményezésére rendszeres időjelző állomások hálózataival borították be Földünket a jeges tengertől a Szaharáig, birunk határozott klimatikai ismeretekkel, úgy, hogy netán szenzátiót hajhászó „felfedezőknek“ aligha sikerülne többé jégre vinni bennünket.

Természetes, hogy az időjelzőállomások adatai első sorban csakis a szakembert érdemlik; mindazonáltal számosan merülnek fel az oly tapasztalatok is, melyek már nagyobb körben a laikusok között is érdeklődésre számíthatnak; ilyenek pl. azon számadatok, melyek földünk leghidegebb és legforróbb tájékairól nyertek. Te-

gyünk a végre szellemi omnibuszunkon — amint Lauka bátyánk mondaná — egy kis kéjkirándulást, mintegy 800 mértföldnyitávolságraészakkeletiirányban. Oly pontra érünk, mely, az é. szélesség 67. és 68. foka közt, eddigi ismereteink szerint a földfelület leghidegebb lakott helyének van elismerve; e helység neve Werchojansk. Ha júliusban érkeznénk oda, anélkül hogy sejtjünk, miszerint csak 22 és fél fok választ el az északi sarktól, el sem hinnők, hogy a sarkvidékre kerültünk. Feltűnnék ugyan, hogy a nap még délben sem emelkedik magasabba, mint nálunk reggel s így folytonosan a látóhatár szélén mászkál, s csakis rövid időre merül a látóhatár alá, úgy hogy majdnem állandóan nappal van; meglepne azonkívül az a bámulatos gyorsaság, amelylyel a különböző növények, ugyszólván szemünk láttára fejlődnek és nyiladoznak; de maga a mérséklet egy cseppet sem árulna el a jeges tenger közelségét. Werchojanskban ugyanis július havában a közép mérséklet 15 és fél Celsius fokot teszen, míg néha a meleg még árnyékban is 30 fokra emelkedik!

Csakhogy szeptember elejével már

A közgyűlésen tárgyalta ügyeket egyébként lapunk hivatalos mellékletén közöljük.

Mivé neveljük gyermekeinket?

Ez a kérdés nem kis gondot okoz a szülőknek.

Minél magasabb fokra lép a kultúra, minél fejlettebbek lesznek a társadalmi viszonyok, annál nagyobbak az igények, melyeket a szülők gyermekeiknek a társadalomban a foglalandó álláshoz fűznek.

A középosztálynak, ennek a számban legnagyobb rétegnek, igényei túlfokozottak.

Mindenki gyermekéből „nagy” embert akar nevelni, nem gondolva meg, hogy a nevelés a tehetség anyagát feleleltheti, kifejtheti, művelheti és öregbítheti, de nem képes magát a tehetséget az emberbe beoltani.

Minden szülő szereti gyermekét és így természetes, hogy „híres” embert akar belőle faragni. De a szeretet csak úgy válik hasznossá a gyermekekre nézve, ha a viszonyok észszerű, szigorú megbirálásával párosítják. A ki azt nem teszi, az szeretetével többet árt, mint használ gyermekének.

A gyermekek tehetségeinek és hajlamainak nem eléggé rigorozus megbirálásából származik azután a társadalomra erkölcsileg és anyagilag legkárosabb kinövés: a proletár. Minél többen törnek a világosság felé, annál több lesz azoknak száma, kiknek szeme nem bírja ki a fényt. Legnagyobb baj, hogy ezek, bár a világosságot megközelíteni nem képesek, folyton arra felé irányítják életük célját és ezáltal nyűgjére lesznek embertársaiknak, hazájunknak, az egész társadalomnak.

És e káros társadalmi fattyu-kihajtásért majdnem kizárólag a szülőket kell okoznunk.

Ők élesztnek gyermekeikbe hiru-

ményeket, hogy az általuk kitűzött célt gyermekeik szorgalom által elérhetik, ők izgatják meg gyermekeikkel a tudományak edességeit, ők támasztanak oly igényeket, melyeket a gyermekek átlag középszerű tehetsége az életben minden jóakarattal, szorgalommal, kitarással és küzdelem dacára sem képes beváltani.

Oly ember, ki magasabb tudomány elérését tűzte ki életcéljául, de a kitűzött tehetsége nem segít a cél felé; elveszti önbizalmát, elkeseredik önmaga embertársai iránt, elveszti életkedvét vagy becsületérzését.

Jóra való, derék embereket lehetett volna belőlük faragni, de szülei hiúságával össze nem fért az a gondolat, hogy drága csemetéjük egyszerű iparos legyen.

Tagadhatatlan, hogy ma már mindenkinél kötelessége arra törekedni, hogy értelmes, művelt ember váljék belőle, s természetesen nem jut eszünkbe ez ellen bármit is mondani, de már attól óva intünk minden szülőt, hogy erőnek erejével doktorrá, ügyvéddé, professzorá akarja nevelni azt a gyermeket, akinek ehhez tehetsége, esetleg ambíciója sincs.

A kézo üvesből is lehet „nagy” ember. A valódi tehetség itt is érvényesül s a világ az itt elért eredményekért igen hálás szokott lenni, mert ez eredményeknek praktikus haszna szembeötlő. Igaz: gyakran fordul elő az az eset, hogy a tehetség csak az előrehaladtabb ifjkorban nyilvánul. Ismerünk olyan embert, ki a középiskolák alsóbb osztályain alig volt képes „keresztüleszni” s aztán később, a magasabb osztályokban az elsők között foglalt helyet, még később pedig „híres” ember vált belőle. Ily emberek száma kevés ugyan, de ennél még sokkal kevesebb, sőt mondhatjuk olyan ritka mint a fehér holló az, a kik a középiskola felsőbb osztályaiban rossz tanulók

volt és a kiből aztán számottevő, tudományosan művelt férfiú vált volna.

Azért hát az ellen nem szólhatunk semmit, ha a középszerű tehetséggel bíró ifjak a középiskolát, vagy annak csak egyes osztályait végzik. Hanem már a magasabb tanulmányokra csak oly ifjakat engedjük, kiknek határozott tehetségük van.

Ha pedig előbb például a középiskola negyedik osztályának bevégeztével, látjuk, hogy gyermekünk a tanuláshoz hajlammal nem bír, vagy hiányzik hozzá tehetsége, soha ne törődjünk némely emberek balfelfogásával vagy elítélésével, hanem tanításuk gyermekünket valamely tisztességes mesterségre.

Ennek az eljárásnak gyümölcsét fogják élvezni gyermekeik, talán maguk a szülők is.

„M. H.”

HIREK.

Személyi hír. Zsáros Lajos törvényszéki elnök szabadsága leteltével múlt hét folyamán jó egészségben visszaérkezett s már át vette a törvényszék vezetését.

*

Lajos nap. Kossuth-napját nálunk nem ünnepli külön a társaság, de szívesen megragad egy-egy alkalmat, hogy a nagy száműzött egészségére is üritse poharát. Lajos napján dr. Brájjer Lajos, a helybeli „Wochenblatt” ifju szerkesztője, ki a német lap hazafias magyar szellemi szerkesztésével szép szolgálatot tesz a délvidéki magyarságnak, igen díszes társaság jelenlétében ünnepelte névnapját. Az este rendezett vacsorán Schäffer Antal pápai kamarás, pornói apát, esperes plébános, Hadfy Döme kir. közjegyző és neje szül. Hertelendy Hermin uró, dr. Demkó Pál, városunk országgy. képviselője, Lauka Gusztáv, lapunk szerkesztője s arany ifjuság nagy száma gyűlt össze, köztük még egy névnapos: dr. Végh Lajos úr is. A lakomán több sikerült toaszt után Hadfy kir. közjegyző Kossuth Lajosra üritette poharát, melyre az ifjuság a Kossuth nótát énekelt. A kedélyes lakoma a Lajosok életével a hajnali órákban ért véget.

vége a dicsőségnek s inentől május végeig olyan tél következik, melynek szigoráról alig alkothatunk fogalmat magunknak. Nálunk a januárbeli átlagos hőmérséklet mintegy 2–3 fok Celsius a fagyópontra alul, addig Werchojanskban minus 49 fok. Payer a híres osztrák-magyar sarkutazó, aki 1873-ban a Ferencz-Józsefföldön mulatott, igen érdekesen írja le e borzasztó hidegnek — 50 és fél Celsius fokot jegyzett — hatását az emberi szervezetre. Sűrű köd gyanánt ömlik ki a szájából a lehellet s menten jeges túfelhővé változik, mely a felismerhetlenségig burkolja körül a főt. Az érverése lassabbul, a mozgás nehezzé válik, érzeink kezdik megtagadni a rendes szolgálatot. Különösen az izló- és szagolószervek szüntetik be működésüket, mivel a nyákhártyák túlságos izgatásnak vannak alávetve. A jég-hideg (szorosán véve a nálunk előforduló jégnél jóval hidegebb) levegő nyomasztólag és szurást okozólag hat lélegzőszervünkre, úgy, hogy önkéntelenül is orrunkon át kezdünk lélegzeni; szempilláink rögtön megjegesednek, amiért is, nehogy összefagyjanak, gyakran el kell róluk a jeget távolítani.

Ha huzamosabb ideig állunk, talpunk rémitően lehül, egész valónkon ideges kimerülés, apathia vesz erőt, aludni vágyunk s így a hosszabb pihenés mulhatlan következménye — a dermesztő halál. Payer a jelzett mérsékletnél rajzolni próbált, de minden pillanatban kénytelen volt hóval dörzsölni kezeit, nehogy letagyjanak; egyik társának rumot adtak, azt úgy kellett a torkán leönteni, mert különben az edény szájához fagyott volna. Az erős rum oly sűrű volt, mint a halzsír és oly enyhének izlett akár a tej. Szivarozni képtelenség volt, mert a bajszon keletkezett hüvelyknyi hosszú jégcsapok nem engedték, másrészt a szájából kivett szivar azonnal egy tömeggé fagyott. Mindennek dacára, még ez se a legnagyobb hideg, amit emberek megértek, mert Werchojanskban már — 63 Celsius fok hideget is észleltek. Ezen számnak hallatára belátható, hogy a sarkvidéki utazók még az Afrikautazóknál is erősebb megpróbáltatásoknak vannak kitéve.

A Szaharasivatag homokjáról ismeretes, hogy az gyakran oly hőtokra felhevül (70 fokra), hogy a beléje tett tojás rövid időn keményre fő. Daczára

ennek, Földünk e legforróbb vidékének nyári hőmérséklete még se különbözik annyira a mienktől, mint amekkorára a különbség a sarkvidéki és a magunk téli hőmérséklete között. Mert a legforróbb napokon is a levegő mérséklete ritkán lépi túl a 40-ik fokot, a téli évszakokban pedig gyakran a 0 fokra is lesüllyed a higany. Sőt vannak a Szaharának oly pontjai is, melyek fensikon lévén, egész télies mérsékletűek.

Ilyen, látszólag alig hihető ellentétek Európában is jelentkeznek. Így pl. gyakran lehet hallani, hogy közép Spanyolország fensikjait heteken át hó borítja és hogy Madridban kocsolyáznak, míg ugyanakkor 150 mértföldnyivel északra, a délnyugati Angliában a mirtusok szabadban telelnek és semmi fagy nem mutatkozik.

Az időjárás tehát szeszélyesebb mint az asszony, és ennek a szeszélyességének mi isszuk meg, jobban mondva mi izzadjuk a levét.

Csakis ez lett annak oka, hogy oly kétszínűek lettünk s ma már a meleg ellen meg a hideg ellen is kézzel lábbal tiltakozunk.

A bányakerületi evangélikus püspöki székre, mely Szeberényi Gusztáv halálával megürült, Kramár Béla temesvári ág. evang. főesperes jelölése forogászóban. A hazafias és tudományosan képzett férfi jelölését igen szerencsés választásnak mondhatjuk, mert Kramár törhetlen híve a magyar állameszmének s jól beszéli a német és szláv nyelveket is. Köztisztelőben álló egyénisége pedig kezeség arra, hogy a magyar érdekeknek legmegbízhatóbb öre lesz a panszlavizmus ellen.

A temesvári szerb püspökség betöltése májusig eldöntetlen marad, addig Dimitrievits Naktarius verseczi püspök bizott meg a püspöki teendők elvégzésével, ki a megbízatást elfogadta.

Változások a kegyes tanító rendben. Rappensberger Vilmos a nagy-beckereki főgymnasium köztisztelőben álló házifőnöke és igazgatója Magyar-Ovárra ugyanily minőségben áthelyeztetett. Helyét Balázs József foglalta el, ki már a múlt héten meg is érkezett. A mily őszinte sajnálattal látjuk a volt igazgató távozását, kit rövid ittléte alatt általános s meleg rokonszeny környezett, oly örömmel üdvözljük a gymnasium új házifőnökét is, ki bizonyára méltó utódja lesz rokonszenves elődjének. Rappensberger ur e hó 27-én vett búcsút városunktól, tagtársai és tisztelői által kísérve ki az indóházhoz. — Városunkba nyert áthelyezést még Somogyi István ideigl. nyugdíjazva.

Eljegyzések. Abafy Emil cs. és kir. kamarás, huszárőrnagy a napokban tartotta eljegyzését Urbán Mariska urhölgygel, Urbán Iván török-becei nagybirtokos bájos leányával. — Walter Béla cs. és kir. főhadnagy jegyet váltott Kramár Margit kisasszonnyal, főt. Kramár Béla bánati ág. ev. főesperes bájos és művelt leányával.

Tanárválasztás. E hó 28-án volt a nagy-kikindai gymnasiumi rajztanári szék választás utján betöltése, mely alkalommal a következők jelöltettek ki: Huszka József (első helyen), Szalay Jenő és Asztalos József. Valamennyi szavazattal Szalay Jenő volt sümegi reáliskolai tanár lett egyhangulag 800 frt évi fizetés élvezete mellett helyettes tanárrá megválasztva. A választást Rónay Jenő, megyénk alispánja mint a nagy-kikindai gymn. bizottság elnöke személyesen vezette.

A nagy-beckereki magyar telepítvény, mely a Bega melletti Muzslya nevű részben fekvő kincstári földeken létesített, lassanként kezd kibontakozni a fejlődés stadiumából. A települő 400 családból a nyár folyamán bizony még hirmondónak is alig mutatkozott egy-kettő, most az aratás után azonban tömegesen térnek új otthonukba, úgy hogy az utóbbi napokban mintegy 97 ház van már építés alatt, melyekből 40 ház legközelebb tető alá kerül. A múlt héten Rónay Jenő, megyénk alispánja is megsejmelte a telepet, hogy tájékozást szerezzen az építkezés mérvéről.

Városi közgyűlés. A f. hó 25-én tartott rendes városi közgyűlés Krsztics polgármester elnöke alatt a képv. testületi tagok élénk részvéte mellett folyt le. Az érdekes tárgysorozat első számát Ó felsége legfelsőbb leirata képezte, Mária Valéria esküvője alkalmából, mely élénk éljenzéssel fogadtatott. Felolvasatott ezután a belügyminister leirata, melylyel a megye által a városi artézi-kut furásához megszavazott 4000 frtnyi segélyt helybenhagyta, mi örvendetes tudomásul szolgált. Az artézi-kutat Seidl verseczi vállalkozó furja a fötéren, a vele kötött szerződés szerint kötelezve magát a furást úgy eszközölni, hogy a kut 24 óránként 2000 hektoliter vizet adjon, mely esetben 11,000 forint díjazást kap. Ha azonban az első furás e vízmennyiséget nem eredményezné, köteles új kutat furni, mindaddig, míg a 2000 hli-

ter vizet 24 óránként el nem éri. A viz-sugárnak 1 méternyre kell a földszine felé felcsökni. A gymnasiumi bizottság ajánlata a hittanítók díjazása tárgyában oly módon fogadtatik el, hogy az izraelita hittanár 200 frt, a szerb, ev. és ref. hittanár 100 frt évi javadalmazásban részesülnek. A helybeli regatta-egylet átirata, az általa felállítandó torna-csarnok ügyében élénk vitát keltett. Az állandó választmány javaslata szerint, a város tulajdonjogának fentartása mellett, az egyletnek a jelenleg elfoglalt hely továbbra is átengedtetik, de oly fentartással, hogy az ott építendő csarnok kívánatra lebontandó, mégpedig egy meghatározandó idő keretén belül a város által adandó kárpótlás, azontul anélkül is. Rédl oly czélből szólal fel, hogy a torna-csarnokban a gymnasiumi tanulókon kívül a népiskola felsőbb osztályai is tornázhassanak. Rózsa Ignác 15 évi időtartamot ajánl, melyen belül a város a csarnokot megváltani köteles s a tulajdonjog elismerésül a szokásos 1 ezüst forint vagy 1 arany fizetését kívánja. Dr. Mihálovits Ödön kijelenti, hogy az egylet csak a város által adandó segély mellett fog építeni. Molnár Mihály e czélből 100 frt évi hozzájárulást ajánl, mely elfogadtatik azzal, hogy a szerződés megkötését Krisztics polgármester eszközölje. A közgyűlés további flyamán több kevésbbé lényeges tárgy nyert elintézt.

A veres kakas megyénkben is nagyobb áldozatot követelt. Eddig csak itt-ott égett le egy-egy kazal gondatlanságból vagy bosszúból eredő gyújtogatás folytán, de nagyobb tüzkároktól úgy látszott, hogy megvédi megyénket az isteni gondviselés keze. Szent-Hubert községe idén az első áldozat, mely a tüzkárosult községek szomorú sorsára jutott. Az e hó 26-án dühöngő szélviharban a főszolgabírói jelentés szerint kilencz ház égett le összes melléképületeivel, s a behordott terméssel együtt. A tűz a község háza istállójában eddig ismeretlen okból keletkezett s csak a gyorsan megjelenő zombolyai és nagy-kikindai tűzoltók több órai fáradságos munkája s a esillapult szelvény után lokalizáltatott. E segélynek köszönhető, hogy a Szeulturn, Charleville és Szt-Hubert községekből összeépült vírázó község a lángok martaléka nem lett. A kár azonban így is mintegy 40 ezer forinttra rug. — Glogonban, mint lapunknak írják, e hó 24-én, a r.-k. plébánia lak átelében Andreits Emil kereskedő házában esteli fél 12 óra tájban tűz támadt, mely az egész lakosságot felriasztotta álmából. A dühöngő elem, tekintve a roppant szárazságot s a később keletkezett szelet, könnyen végzetessé válhatott volna az egész községre nézve, ha kellő időben a helybeli derék önkéntes tűzoltó egylet Himmeistein Károly parancsnoksága alatt meg nem éri. Ennek köszönhető, hogy nagyobb szerencsétlenség nem történt; az önfeláldozó mentők teljes elismerést és dicséretet érdemelnek. Igen derekasan viselte magát az ottani csendőrség is, nevezetesen Trifun Ferencz örmerter és Huprich Mátyás csendőr, a ki, midőn az égő szobából a háziasszonyt hősi elszántsággal kivonszolta, jobb kezét súlyosan megsebesítette.

Kinevezések a csanádi káptalanban. Főt. Németh József csanádi káptalan helynök és felszentelt püspök szt. István napja alkalmából a következő rendelkezéseket tette: Plébánosokká kinevezte Mamuzics Józsefet Módosra, Lichtvess Károlyt Dettára; plébános-helynököknek: Horváth István püspöki levéltárnokot és sztszéki jegyzőt Uj-Moldovára, Kalkosy Mártont Lupákra, Bossányi Dezsőt Omorra, Jablár Józsefet Sztaresovára, Lebovics Dánielt Oppovára. — Kovács Sándor lippai káplán a temesvári „szent Imre“ fiu-növelde tanulmányi főnökévé neveztetett ki. — A következő káplánok áthelyeztetettek: Sulyok István Magyar-Pécskára, Geyer Antal Lippára, Schlosser Mátyás Karánsebesre, Neurohr Mihály Hidegkutra, Uitz Miklós Dettára, Babinsky József Fehértplomra,

Lokaicsok Fülöp Rékásra és Kopping Ferencz Vingára. — Az ujonnan felszentelt papok közül káplánoknak kineveztetettek: Britler János N.-Szt.-Péterre, Brenner István Merezyfalvára, Dudra Antal Kistelekre, Neumann József Mező-Kovácsházára, Unterreiner József Steierlakra, Varga Gábor Kis-Zomborra, Zsided Sándor Apáczára és Vitalsky Gusztáv N.-Szt.-Miklórra. — A püspöki irodába kineveztetett: Laczkovich Ádám ikatónak, Berecz Károly végzett theologus irattárnoknak.

Felhívás. A II. nemzetközi ornithologiai congressus jövő évben Budapesten lesz megtartva, s a congressusnak magyarországi bizottsága elhatározta, hogy ez alkalommal élő madárkiállítást is rendez; óhaj-tása lévén a külföldi természettudósoknak Magyarországon ornisztát élő példányokban is bemutatni. E czélt azonban csak úgy érhetjük el sikeresen, ha hazánk összes madárkedvelői is hozzájárulnak, kiállításunkat teljessé, nagyszabásúvá tenni segítenek. Kérjük tehát mindazokat, kik bármiféle ritkább, vagy általánosabb fajú madarak birtokában vannak, s azokat hajlandók a kiállítás tartamára átengedni sziveskedjenek erről legkésőbb az év végéig nyilatkozni, pontosan megjelölve milyen fajú s hány példány madarat boosáthatnak a kiállítási bizottság ideiglenes rendelkezésére. Azon reményben, hogy felhívásunk a tudomány minden őszinte barátjánál visszhangra talál, s kinek módjában van, kérelmünket nem hagyja figyelmen kívül: bizalommal várjuk a bejelentéseket a kitűzött határidőre, mert eleve tájékozást kell nyernünk a kiállítandó madarak fajáról és számáról. — Minden bejelentést kérünk Budapestre, az állatkert igazgatóságához intézni. Budapest, 1890. augusztus 15-én. Serák Károly s. k., az állatkert igazgatója, mint az élő madár-kiállítási bizottság elnöke.

Iskolai értesítés. A t. cz. szülők és gyámok tisztelettel értesítetnek, hogy a beiratások az 1890-91-iki tanévre a „Miasszonyunkról“ nevezett iskolánövörek vezetése alatt álló nagy-beckereki róm. kath. intézetben, magán elemi, felső és népiskolában szeptember 1., 2. és 3-án, délelőtt 8-12, délután 3-5 óráig a zárdapületben tartatnak. Szept. 4-én pedig reggeli 9 órakor az ünnepélyes „Veni sancte“ a pléb. templomban megtartatik, mely után az előadások kezdődnek. N.-Beckerek, 1890 aug. 20-án. Az igazgatóság.

Köszönetnyilvánítás. Kovács Ágoston kir. tanácsos annak kijelentésére kér fel bennünket, hogy jó barátai és ismerősei nagy számával, kik névnapja alkalmából tömegesen kerestek fel, ez uton tudassuk őszinte köszönetét.

Törvényszéki csarnok.

A n.-beckereki kir. törvényszék végtárgyalásainak sorrendje:

Szeptember hó 1-én: Bugár Toma, rablás. — Felker Jakab, sikkasztás. — Szanitsits Milos, magánokirat-hamisítás. — Rosul Gyóka, lopás.

Szeptember 6-án: Pomarisan Száva magánlak megsértés. — Daity Néza, hatóság elleni erőszak. — Sebastian Henrik, és tsai lopás.

Rágalmazás miatt vádolt Kovács Sándor, lajosfalvi jegyző elleni ügyben a kir. törvényszék 1890. aug. 25-én megtartott végtárgyalás alkalmával a btkv. 262. §-ában ütköző rágalmazást nem látta fennforogni, — vádlottat a 261. §-a szerint becsületsértés vétségében mondotta ki vétkesnek, és ezért őt 50 frt pénzbírság megfizetésére, behajthatatlanság esetén pedig 5 napi elzárásra ítélte. Az ítélet jogerőre emelkedett.

G A Z D A S Á G.

A »Torontál« melléklete.

Pótszerek és hamisítások az iparban.

Gelléri Mór felolvasása után.

I.

(Hamisítások, utánzatok és jámbor családok. — Uj találmányok, az olcsóság versenye. — Faból készített téglák. — Uj kávénövény. — Üveg-fúvógépek.)

A hamisítás és a jámbor család domínál ma az ipari termelés tágas világpiacán. És ez a hamisítás és család nem a fogyasztó közönség hátrányára, hanem előnyére, nem titokban, hanem nyíltan történik. Sőt a legtöbb esetben maga az illető termelő és kereskedő figyelmezteti a fogyasztót, hogy a drága eredeti helyett más anyagból való utánzatokkal szolgálhat, melyek tetelesen olcsóbbak, de ép oly szépek, mint az eredeti tárgyak. Így a hamisítás és utánzás világiparra nőtte ki magát s ha eltekintünk — a veszélyes természetű igazi hamisításoktól, melyek leginkább az élelmi szerek forgalmában fordulnak elő, ha nem vesszük e kategóriába a művészet tág terén előforduló hamisításokat és utánzatokat — ez a tágkörű mesterség is megérdemli, hogy egyes fázisait közelebbről tekintsük, egyes újabb jelenségeit tájékoztatás szempontjából is megismerjük.

A hamisítás és utánzás nyomait találjuk ma mindenütt a nők bájában ép úgy, mint lakásaink berendezésében, edelünkben, italunkban, élvezeteinkben, az életben, a színpadon, a művészet számos s az ipar majd minden ágában. Néhány év előtt a turini kiállításán rendkívüli feltűnést kelteit az ódon butorok gyártása, nem ezek ódon formái miatt, hanem azért, mert a szűrlésének látható nyomai, a kopás bele voltak gyártva a néhány hónapos butordarabba, melyet felületes szemlé után minden laikus 4—500 évesnek deklarált volna. A tavalyi párisi kiállításán száz és százféle keleti csecesbecsét láttunk, melyek mind Párisban készültek ugyan, de hű utánzatai voltak a keleti színeknek, formáknak és izlésnek vagy izléstelenségnek. Persze a kereskedő Párisban negyedrészt anynyiert szerezhette meg ez utánzatokat, mint a mennyibe az eredeti került volna s természetesen, hogy kétszer olyan drágán adta, mint az eredetit.

Ha valamikor az iparban az volt a jelszó: a jobb a jónak ellensége, a mai élelmes világ praktikusabbá tette e jelszót s azt mondja: az olcsóbb az olcsónak ellensége s ez a jelszó teremtette meg az utánzatokban és hamisításokban való kereskedést. Ez a kereskedés ma ezeket foglalkoztat s minden jó idea, mely értékesítésre méltó, egy egész vagyont képvisel s rendszerint dugszaggá teszi azokat, kik elég szerencsések voltak azt megtalálni és felkarolni.

Ezért is figyelmet érdemelnek a hamisítások és utánzások terén felmerült találmányok, melyek manapság már — legalább jövedelmezőség szempontjából — vetekednek a vegyészet és a technika terén felmerülő sok messzeható fontosságú találmánnyal.

Lássunk tehát egy pár fontosabb és érdekesebb találmányt vagy újítást a szurrogatumipar buján tenyésző mezejéről.

*

A fából való köveket eszméje nem új, ismerjük minden fővárosban; de hogy fából tényleg köveket gyártsanak, ez merőben új — és úgy látszik — jó dolog. Potschappelben, Drezda mellett, egy gyár újban lakókat gyárt „Xyolith“ név alatt. Fűrészforgácsokat különböző agyaggal keverve és pápáralva négyzetméternyi lemezekké sajtolnak, egy ilyen lemez körülbelül annyi súlytal bir, mint egy közönséges tégladarab; természetes színe sárgásszürke, de veressárga, veressárga, gránitszürke és kékeszürke színben is előállítható. A berlini kir. vizsgálóintézet különböző irányú kísérletek után igen kedvezően nyilatkozott ez új anyagról, mely keményebb és szilárdabb az eddigi építési köveknél s főleg a nedvességgel szemben nagy ellenállási képességgel bir, sőt ellenáll fagynak, penésznek s gombaképződés sem fejlődhet ki rajta. Legalkalmasabb padozatokra, lépcső és falburkolatokra, kivált oly helyeken, hol a tűz és víz elleni biztosság fontos, a hol a falakat stb. gombaképződés és penész ellen meg akarjuk védeni. Eddig a xyolith padozatokat előszeretettel alkalmazták kórházakban, iskolákban, fürdőszobákban, hangverseny- és tánc termekben, bolthelyiségekben stb. — Könnyen gyalulható, fűrészelhető, tetszés szerint faragható és így mint a fából faragott díszítések helyettesítője is nagy jövővel bir, aminkább, mert tartósabb a fánál s minden színt, lakkot, politurát felvesz. És ha végre tekintetbe vesszük, hogy e cikk tulajdonképpen fahulladékokból s forgácsokból készül, tehát hogy különben kevés értékű anyagot jól értékesít, e találmánynak szép jövőt lehet jósolni. Erre mutat az a körülmény is, hogy a fel találók rövid idő előtt Bodenbachban egy második gyárat létesítettek, hogy a nagy keresletet kielégíthessék.

*

A kávépótszerek feltalálásában sem szünetelnek az újabb kísérletek. Egy angol konzul legutóbbi jelentésében azt az érdekes felfedezést teszi, hogy egy növényt találtak, a melynek bogyói kellő kikészítés után nemcsak a pótkávé, hanem magát a kávé is helyettesítik. — E növény, melynek neve „Mussaenda“, kisebb bokrokban vadon tenyészik hegyek tetején s az erdők sűrűjében. E miatt ma még kissé bajos és költséges a növény összegyűjtése, de kísérletet tesznek annak rendszeres művelésével és nagyobb mennyiségben való termelésével. — Ha e kísérletek kedvező eredménnyel végződnek, a kávékereskedés terén előnyös versenynek nézhetünk eléje. Ma még nem sok reményt kötnék ez eredményekhez, de tudvalevő, hogy minden kísérletnek és újításnak meg van a maga procedurája.

*

Hogy az emberi tudó munkáját is lehet géppel helyettesíteni, erre nézve érdekes bizonyítást képez az üveg-fúvógép, melyet Newyork állam Ellen-ville nevű üveghutájában alkalmaznak rövid idő óta. A gépet angol mérnök találta fel. A gép egy függőleges vas-szerkezetből áll, mely az illető forma körül tetszés szerint forgatható karokkal van ellátva; a szerkezettel egy cső van összeköttetésben, melybe a fuvóhoz szükséges levegőt egy fuvókészülék szolgáltatja. A fuvógépet a munkás könnyen dirigálja, hasonlíthatatlanul kevesebb fáradsággal, mint magát a fuvást, mely az üveghutákban oly sok szármalmas beteges gyermek- és felnőtt munkást teremt, hogy nem sok idő múlva teljesen lejárassa tüdejük funkcióját. Szaklapokban olvasunk, hogy egy fúvógép naponként 100 tucat kifogástalan üveget állít elő s két ügyes üvegfúvó munkáját egymaga végezi. Ha ez a gép beválik, sok embert fog megmenteni, kik eddig az üvegfúvás keserves mesterségének voltak szármalmas áldozatai. De nem fosztja meg ezeket kenyerüktől, mert a gépek dirigálására megmaradnak. Keresetük mellett tehát egészségük sem lesz annyira veszélyeztetve, mint eddig. Egy üvegfúvógép ára ma még 500 forint.

KÜLÖNFÉLÉK.

Augusztus hónap az esztendő egyik legnevezetesebb időszaka, mikor a természet már visszaadja a gazda fáradságainak gyümölcsét, de egyszersmind már kilép a nyárból. Az olasz azt tartja, hogy „nedves augusztus nem hoz halált“. A németországi parasztok szerint: „augusztus a konyhát, szeptember a pinczét tölti meg. Az angol azt mondja: „száraz és meleg augusztus soha sem jó.“ Régi néphit szerint a menydörgés augusztusban veszedelmet jelent, ragályos betegségeket, vagy háborukat. Az augusztus 10 ike körüli csillaghulláshoz is sok babona fűződött a régebbi korban. A nép azt tartja, hogy augusztus 24-ikén végződik a nyár, s ekkor (Bertalan napja) éjjel hull az első hideg harmat. Mikor még az ablaktáblák üveg helyett papírból voltak, Bertalan napján újították meg a papírt, mert azontul már számítani lehet, hogy hűvösebb napok következnek. Augusztus eisejét a régi századokban ünnepélyesen megülték. Az új kenyeret a templomban megszentelték, s élő bárányokat is vittek a templomba. Angolországban pedig a cselédség új keztyüket kapott, a mi még sok uri háznál meg van most is. Augusztus 15-ikén, Nagyboldogasszony napján a templomokban a virágokat és gyümölcsöket áldottak meg. Aug. 16 ike Rókus napja is sokféle ájtatos ünnep, mert szent Rókushoz szokás imádkozni, hogy a betegségeket, a pestist eltávolítsa. A legújabb időkben augusztus az utazások s a gyűlések hónapja.

Felelős szerkesztő: Lauka Gusztáv.

Főmunkatárs: Kp. Kovács László.

H i r d e t é s e k.

4139. kig. 1890.

(301-4.1)

Pályázat.

Az ujonnan megalakított Gaádi körorvosi állomás Gaád székhelyvel betöltendő lévén a végre pályázat nyitattik.

Ezen körhöz tartoznak Gaád, Fodorház, Rudna, Maczedonia, Togyér, s Gyérközségek.

Az évi fizetés pedig áll o. é. 800 frtból melylyel a szabályrendeletileg megállapított látogatási díjak is járnak.

A választás Gaád községében f. évi szeptember hó 25-ik napján d. e. 10 órakor fog megtartatni.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy szabályszerűen felszerelt kérvényüket a választást megelőző napig alólirottán nyujtsák be. Módos, 1890 augusztus 20.

Lebánovich István, főszolgabíró.

375, 441., 457. sz. b. v. 1890.

(304-1.1)

Arverési hirdetemény.

Alulirt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a török-becsei tekintetes kir. járásbíró, 2189., 2300., 2361. polg. 1890. számú végzése által a török-becsei takarékpénztár, Klein testv. budapesti és Kérn & Comp. trieszti cégek és végrehajtónak javára P. L. Kiszeliczi török-becsei lakos kereskedő ellen 75 frt, 33 frt 18 kr., 97 frt 37 kr. tőke, ennek 1890. év I., III., IV. hó 23., 27., 29. napjától számítandó 6 százalék kamatai s eddig összesen 48 frt 40 kr. perköltség erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság le s

felül foglalt és 450 frtra becsült 3 ló, 2 kocsis és lószerszámból álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a 2702., 2703. polg. sz. 1890. kiküldést rendelő végzés folytán a helyszínen vagyis Török-Becsen a községében leendő eszközésére 1890. évi szeptember hó 5-ik napján d. u. 3 órája határidőül kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók ezenel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóság ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-cz. 107. §-a értelmében a legtöbbet igérőnek becsáron alul is eladni fognak.

Az elárverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kifizetendő.

Kelt Török-Becsen, 1890. évi augusztus hó 12. napján. Rankovits István, kir. bírósági végrehajtó.

ságához czimezve a kitűzött nap, időben és helyen annyival és inkább mutassák be, miután a később beérkezett valamint a táviratilag bármikor tett ajánlatok egyáltalában figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlathoz a felajánlott vállalati összeg 5 százalék mint bánatpénz csatolandó.

A szóban lévő építésre vonatkozó tervek, szerződés, általános és részletes vállalati feltételek, a társulat műszaki osztályánál a rendes hivatalos órákban naponta megtekinthetők.

Temesvárott, 1890. évi augusztus 28-án. A Temes-begavölgyi vízszabályozási társulat igazgatósága.

5010. kig. 1890.

(302-3.1)

Pályázat.

A lemondások folytán megüresedett és egyenként o. é. 365 frt fizetéssel javadalmazott német módosi és istvánföldi irnoki állomások; továbbá az o. é. 340 forintnyi fizetéssel összekötött Rudnai irnoki állomás választás útján betöltendő lévén a képviselő-testületek által a vonatkozólagos község-házakban eszközendő választások a) N.-Módoson jövő szeptember hó 22-én, b) Istvánföldön ugyancsak azon hó 23-án és c) Rudnán ez évi október hó 1-én mindég d. e. 10 órakor fognak megtartatni.

Felhivatnak tehát mindazok kik ezen állomásokra pályázni kívánnak, hogy kelőleg felszerelt kérvényeiket a módosi főszolgabíróhoz adják be.

Módos, 1890. augusztus 20.

Lebánovich István, főszolgabíró.

6239. ig. m. o. 655. sz. 1890. (303-1.1)

Zárt ajánlati tárgyalás.

A nagyméltóságú földművelésügyi m. kir. minister úr f. é. augusztus 17-én 38589. sz. alatti rendeletével engedélyezni méltóztatott, miszerint az Ó-Béga-Beregszó lacsapoló csatorna balpartján az 51-ik km-nél egy kettős gátörlek építessék mellék épületeivel együtt 2967 frt 45 krral, mely munkálat foganatosítása céljából 1890. évi szeptember 15-ik napjának d. e. 10 órájára a Temes-begavölgyi vízszabályozási társulat hivatalos helyiségében zárt ajánlati tárgyalás hirdettetik.

Felhivatnak ennél fogva vállalkozni kívánók, hogy ajánlataikat a társulat igazgató-

Legfinomabb
Esonitlenepapir
Adria
ÁRA:
DOBOZONKÉNT 1 FRT.

RIGLER JÓZSEF EDE
levélboríték és papírnemű-gyár
BUDAPEST.

Kapható minden papíruzletben
Nagy-Becskereken:
Pleitiz Fer. Pál
könyv-, mű-, zenemű-, papír-
és írószersz. kereskedésében
Hunyadiutca 10.

Hirdetmény.

Szerb-Ellemér községben 300 frt fizetéssel javadalmazott jegyző irnoki állás betöltendő lévén, a választás folyó évi szeptember hó 13-án Szerb-Ellemér község-házánál kitűztetik.

Felhivatnak a pályázni kívánók, a kik a magyar és szerb nyelvet szóval és írásban bírják, hogy a kölföld felszerelt folyamodványt a választás előtti napig alólírottánál benyujtsák.

N. Beeskerek, 1890 augusztus 22.

Bakalovich Agost, főszolgabíró.

31483. szhoz 1890.

(299-2.1)

Pályázati hirdetmény.

Torontálvarmegye számvevőségénél főispáni kinevezéssel betöltendő 1. 800 forint fizetés és 200 frt lakbér, 1. 700 frt fizetés és 150 frt lakbér illetményvel egybekötött alszámvevői, továbbá, 1. 500 frt fizetés és 100 forint lakbérilletményvel egybekötött számvevő gyakornoki állásra pályázat hirdettetik.

Felhivatnak mind azok kik a fenti állásokra pályázni kívánnak, miszerint életkorukat, erkölcsi magaviseletüket, eddigi alkalmaztatásukat igazoló és képesíttségükre vonatkozó az 1883. évi I. tcz. rendelkezésének megfelelően hiteles okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket folyó évi szeptember hó 25-ig a mennyiben szolgálatban vannak, előljáró hatóságuk útján, különben pedig közvetlenül Torontálvarmegye főispánja Hertelendy József ő méltóságához intézve nyujtsák be, mert a később beérkezett folyamodványok nem fognak figyelembe vétetni.

N. Beeskerek, 1890 évi augusztus 22-én.

Rónay Jenő, Torontálvarmegye alispánja.

Groszmann Zsigmond

okl. mérnöknek

m ű s z a k i i r o d á j á b a n
Nagy-Beeskereken

belvizlecsapolási, földmérési, tagosítási, nemkülönbén a magasépítéset körébe tartozó bármilyen munkák utólagos és mérsékelt díjazás mellett elvállaltatnak. (129-52.20)

IRODA: Begasor, Sinkay-főle ház, a gőzhajózási ügynökség mellett.

g460. sz. kig. 1890.

(288-3.3)

Pályázati hirdetmény.

A nyugdíjazás folytán üresedésbe jött szerb-párdányi községi jegyzői állomáshoz, — melylyel 197 frt 50 kr. készpénz fizetés, s természetben járuló 4 öl kemény tűzifa, s annak ingyenes szállítása 40 pm. tiszta buza, 6 mezei boglya széna, 6 öl szalma, 2 hold földnek haszonélvezete, 3 drb marhanak tartása és szabad legeltetése; a község-házánál 4 szobából, konyhából, éléskamrából, széna szinből, egész padlásból álló lakás, továbbá a fél házi kertnek és $\frac{1}{3}$ rész udvarnak használata, 40 frt utiátalány és a szabályrendeletileg megállapított munka és napidíjak vannak egybekötve, — betöltésére pályázat nyittatik, és felhivatnak mindazon egyének, kik az 1881. évi I. tcz. 6 §-ában körülírt minősítvénnyel bírnak, s a magyar-, német- és szerb nyelvben jártasak, hogy a f. évi szeptember hó 16-án d. e. 9 órakor Szerb Párdány község-házánál megejtendő választást megelőző napig kölföld felszerelt pályázati folyamodványukat alólírt főszolgabírói hivatalhoz benyujtsák, mert a későbbben érkezettek tekintetbe vétetni nem fognak.

Kelt Párdányban, 1890. évi augusztus hó 10. — Torontálvarmegye párdányi főszolgabírói hivatala.

A nagy-szebeni földhitelintézet ad jelzálogkölcsönöket

ház- és földtulajdonosoknak úgy a városban mint a vidéken levő ingatlanokra, ezeknek megbecsült értékük fele részéig és 100 zal osztható összegekben és pedig:

1. Az intézet által felmondhatatlan kölcsönöket törlesztésre, melyek a kamatokon és bezárólag a jutalékon kívül még azon tőkétörlesztést is magában foglalják, melyek a kölcsön tartamidejének megfelelnek:

a) 2000 frtnyi legesekélyebb összegekben $5\frac{1}{10}\%$ -ra bezárólag a jutalékkal, 76 félévi 3 frt 25 krnyi részlettörlesztés mellett vagy a jelzálog minősége szerint;
b) 1000 frtnyi legesekélyebb összegekben $6\frac{1}{10}\%$ -ra bezárólag a jutalékkal, 61 félévi 3 frt 75 krnyi részlettörlesztés mellett minden 100 frt kölcsönért.

2. Felmondható kölcsönöket 300 frttól egész 1900 frtíg $6\frac{1}{10}\%$ -ra, kamat és jutalékkal együtt, 35 félévi 4 frt 75 krnyi részlettörlesztés mellett minden 100 frt kölcsönért.

A kölcsönök készpénzben fizetnek ki, és a kölcsönvevőnek szabadságában áll, tartozását a meghatározott törlesztési idő előtt vagy egészben vagy részben visszafizethetni.

A kölcsönök közvetítését

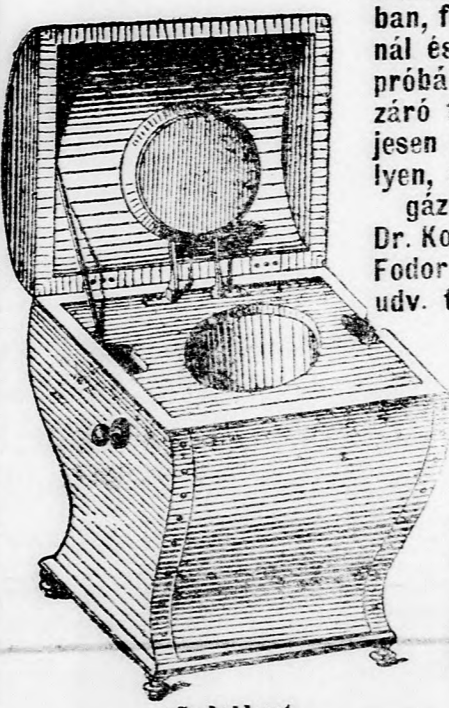
Kadelsburger L.

I. nagy-beeskereki váltó- és bizományi üzlete
Nagy-Beeskereken vállalja el.

(6-26.18)

Pot de chambre.

Szobaklozet.

Légmentes-hygienikus zárófödél

(Siemang-Guttman szabadalma.)

Minden államban szabadalommal ellátva.

Klozetek, nyílt árnyékszék, éjjeli edények, szoba-klozetek számára. Szállodákban, kórházakban, fürdőintézetekben, vasútnál és számos magánosoknál kipróbálva. Minden ilyen légmentes záró födéllal ellátott edény teljesen szagtalan s abból semmilyen, az egészségnek ártalmas gázok el nem távozhatnak. Dr. Korányi Frigyes kir. tan., Dr. Fodor József és Dr. Wiederhofer udv. tan. egyetemi tanárak a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak ez új találmány egészségügyi fontosságáról és kiváló célszerűségéről.

Az egyedüli gyártási jogot bírja:

ZELLERIN MÁTYÁS

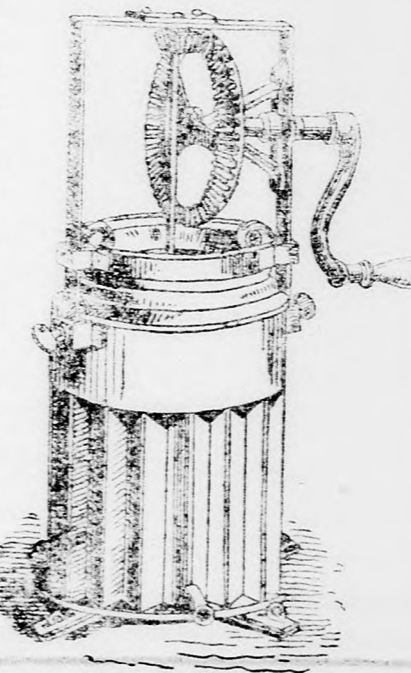
cs. és kir. udv. szállító
Budapest, nagydiófa-utca 14. szám.
Képes árjegyzékek bementve küldetnek.
Elarúsítók kerestetnek. 1894

Uj, nap javított

VAJKÖPÜLŐ

(VÁSÁRHELYI szabadalma.)

Három perc alatt a leggyorsabb kezelés mellett édes tejből, tejszín- vagy tejfölből a legízletesebb tea-vaj készül belő. Kiténtetve a bpesti orsz. kiállításán 1885-ben, a budapesti orsz. gazdasági egy. sület, továbbá a berlini tejberők nagy egylete és az augsburgi orsz. gazdasági egyesület által megvizsgálva és kiténtetve. 10-12% megakartás és jobb minőségű vaj. A vaj tartósabb. A visszamaradó édes tej a háztartásban még használható. A készülék még emulzióhoz is nagyon kitűnő és ezért a budapesti m. kir. vegytani kísérleti állomás által kiténtetve.

Nyomatott a kiadó Pleitz Fer. Pálnál Nagy-Beeskereken.

Mindennemű

ISKOLAKÖNYVEK

és

iskolafelszerelések

kaphatók

PLEITZ FER. PÁL

könyv-, mű-, zenemű- és papirkereskedésében

**NAGY-BECSKEREKEN,
HUNYADYUTCZA 10.**

Legolcsóbb árak

HIVATALOS MELLÉKLETE.

Nagy-Becskerek, 1890. évi augusztus hó 31-én.

Jegyzék

Torontálmege törvényhatósági bizottságának 1890 augusztus 25 én tartott rendkívüli közgyűlésében előadott ügyek felett.

Előadó: Daniel László, főjegyző.

A nm. m. k. belügyministeriumnak 37731. sz. rendelete a megye által az „Erzsébet“-kórházban egy ágyalapítvány létesítésére vonatkozólag. — Az alapítvánnyal járó 1000 frinyi költség fedezete a közjótékonyasági alaphól adatik.

A nm. m. k. belügyministeriumnak 39245. sz. rendelete Fuchs Sebő m. árvaszéki elnök, Nikolits Bogdán és Issekutz Antal főbírák nyugdíjazására vonatkozólag. — Tudomásul vétetik.

A nm. m. k. belügyministeriumnak 2328. sz. leirata, melylyel ő felségének Mária Valeria főhercegnő ő fenségének Salvator Ferencz főherceg ő fenségével leendő egybekelése alkalmából a megye közönségének üdvözlő feliratért legfelsőbb köszönetéről értesít. — Tudomásul vétetik.

A nm. m. k. belügyministeriumnak 46302. számú rendelete Garay Ödön segédmérnök tiszteletdíjára vonatkozólag. — Özv. Garay Ödönné kérelmével elutasittatik.

Főispán ur ő méltóságának 616. sz. rendelete a pénzügyigazgatóságnak átengedett 3 szobának egy évig leendő átengedésére vonatkozólag. — Még egy évre a 3 helyiség ingyen átengedtetik.

Brankovics György g. k. patriarcha ő szentségének köszönő i. ata. — Tudomásul vétetik.

A Kőlcsey-szoborbizottság gyűlési felhívása. — Tudomásul vétetik.

Zemplénnvármegye átirata, melyben a képviselőházhoz a közigazgatás államosítása tárgyában intézett feliratának támogatását kéri. — Tudomásul vétetik.

A nagy-kikindai főbíró betérjeszti a Mokrin községi irnoki választás ellen beadott felebbezést. — Felebbezés elutasításával a választás helyben hagyatik.

A nagy-kikindai főbíró betérjeszti Nákófalva község képv.-testületének a községi molnári állás betöltése tárgyában hozott határozatát az ellene beadott felebbezés kapcsán. — Felebbezés elfogadásával a határozat feloldatik.

A török-kanizsai főbíró jelentése a kéményseprő-kerületek megváltoztatására vonatkozólag. — Elutasittatik.

A perjámosi főbíró jelentése a kéményseprő-szabályrendelet megváltoztatására vonatkozólag. — Elutasittatik.

A módosi főbíró betérjeszti Szerb-Bóka község képviselő-testületének a vasuti czélokra ingyen átengedett területekre vonatkozó határozatát. — Kiegészítés végett visszaadatik.

Nagy-Becskerek város polgárme. tere betérjeszti a városi képv.-testületnek a kövezés tárgyában hozott határozatát és az ellene beadott felebbezést. — Mint időhaladott tárgyalanná vált.

Turinszky Szeja, m. hajdu nyugdíjazása iránti kérvénye. — A tiszti nyugdíjalapba beízetett díjjáruléki kiutalványoztatnak.

A selyemtenyésztés emelése céljából kiküldött ministeri biztos átirata a tenyésztett selyemgubók beváltására vonatkozólag. — A Bezeredy Pál m. biztos által beadott vélemény ellenében elhatározott, hogy az O-Bessený község lakossága által kizárólag saját céljaikra üzött selyemtenyésztés, mely a bolgár nép nemzeti viseletéhez szükséges ruhák átszövésére fordittatik, továbbra is ősi szokás szerint meggyassék, módjában állván az intézetnek, a selyempeték egészséges voltáról mindenkor meggyőződést szerezni.

A nagy-szent-miklósi főbíróknak kérvénye az irodai lakbér felemelése iránt. — A vármegye alispánja utasított, hogy a rendes őszi közgyűlésen az irodai lakberek rendszeresítésére vonatkozó előterjesztésénél a kérvényt figyelembe vegye.

Alispáni jelentés, hogy a Csanádegyházmegyei róm. kath. püspök beiktatása f. évi szept. hó 24-én lesz. — Főispán ur ő msága enőklete alatt a küldendő bizottság megalakittatik.

A nagy-kikindai főbíró betérjeszti Bassahid község képv.-test. a községi szabályrendeletnek szerb nyelvre leendő lefordítása tárgyában hozott határozatát. — A szabályrendeletnek szerb nyelvre leendő lefordítása végett 30 frt a községi pénztárból engedélyeztetik.

N.-Becskerek város polgármestere betérjeszti a városi képv.-test. a polgármester és városi ügyész jutalmazása tárgyában hozott határozatát ellene beadott felebbezés kapcsán. — A beadott felebbezés elutasításával a képv.-test. határozat helyben hagyatik.

A m. főügyész kérvénye a nagy-kikindai volt ker. kórházalap, törzalap és reáltanodai alap érdekében folytatott perekben megállapított díjainak kiutalványozása iránt. — Díjai a rendelkezési alaphól kiutalványoztatnak, köteles azonban azokat az alaphól jövő évi aug. hó végeig visszatéríteni.

Előadó: Dr. Pap Géza, tb. főjegyző.

A nm. m. k. belügyministeriumnak 2608.-90. sz. rendelete a gypmesteri telepek létesítése tárgyában hozott szabályrendeletre vonatkozólag. — A szabályrendelet a ministeri rendeletben foglaltakhoz képest módosított.

A nm. m. k. belügyministeriumnak 2610.-90. sz. rendelete a husvágás- és husszemle-szabályrendeletre vonatkozólag. — Tudomásul vétetik.

A m. közegészségügyi bizottságnak 2.-90. sz. határozata a Padén felállítani kért gyógytártra vonatkozólag. — Pártólólag feltejesztetik a belügyministeriumhoz.

A m. közigazgatási bizottság átteszti Schuvert Andrásnak a 13310. számú alispáni határozat ellen beadott felebbezését. — Alispáni határozat jóváhagyatik.

A esenei főbíró betérjeszti Horvát-Kécsa község képviselő-testületének az állami ménék tartása által okozott kiadási többlet tárgyában hozott határozatát. — Pótköltségvetés azon módosítással hagyatott jóvá, hogy az 1 1/2% pótdó csak az egyenes állami földadó után vetessék ki.

A perjámosi főbíró betérjeszti Szt-Péter község képv.-testületének néh. Hercz József körorvos hátralékos fizetésének kifizetése tárgyában hozott határozatát és az ellene beadott felebbezést. — Felebbezés elutasittatik.

A t. becei főbíró betérjeszti Aracs község képv.-testületének az okkupált földek felmérése tárgyában hozott határozatát. — Jóváhagyatik azzal, hogy a kötendő szerződés a törvényhatósági bizottsághoz betérjesztessék jóváhagyás végett.

A perjámosi főbíró jelentése Klima György, községi állatorvos fizetésére vonatkozólag. — Képv.-testületi határozat a felebbezés elutasításával jóváhagyatik.

A perjámosi főbíró betérjeszti Lovrin község képviselő-testületének a tűzoltóegyletnek 200 frt ajándékozása tárgyában hozott határozatát. — Jóváhagyatik.

A nagy-kikindai főbíró betérjeszti Tisza-Hegyes község képv.-testületének a tűzoltóegylet felszerelése tárgyában hozott határozatát. — A képv.-testületi határozat feloldatik; felebbezésnek hely adatván, a képv.-testület utasittatik a kérvény újabbi tárgyalására.

Az alibunári főbíró betérjeszti Fejes Anna óvónő kérvényét, melyben az általa felállított és fentartott óvoda segélyezését kéri. — Elutasittatik.

A m. számvevőség jelentése Schleich Péter volt Nagy-Ósz községi árvtári pénzszedő tartozására vonatkozólag. — Az e tárgyban kelt képviselő-testületi határozat jóváhagyatik és Schleich P. felebbezése elutasittatik.

A megyei ügyészségnek véleményes jelentése a Szerb-Ittebe községben behajthatlanná vált közmunkaváltsághátralék leírására vonatkozólag. — Pótlás végett az iratok visszaadnak.

A perjámosi főbíró betérjeszti Sándorháza község képv.-testületének egy Werheim-féle pénzszekrény beszerzése tárgyában hozott határozatát. — Jóváhagyatik azzal, hogy csak 300 forint fordítható e célra.

A bánlaki főbíró betérjeszti Offzenicza k. képviselő-testületének Veidner Ferencz ottani tanítónak egy kert átengedése tárgyában hozott határozatát. — Jóváhagyatik.

A párdányi főbíró betérjeszti Ném.

Párdány község képviselő-testületének a vágatási díjak megállapítása tárgyában hozott határozatát. — Képviselő-testületi határozat feloldatik.

A módosi főbíró beterjeszti Rudna község képviselő-testületének egy posta küldői ez felfogadása tárgyában hozott határozatát. — Jóváhagyatott.

A pancsovai főszolgabíró beterjeszti Borcsa község képviselő-testületének a tanítói fizetés felemelése tárgyában hozott határozatát. — Jóváhagyatott.

A pancsovai főbíró beterjeszti Réva-Ujfalu község képviselő-testületének Szakosan Péter tanuló segélyezése tárgyában hozott határozatát. — Jóváhagyatott.

A pancsovai főbíró beterjeszti Réva-Ujfalu község képviselő-testületének a tanítók lakbérének felemelése tárgyában hozott határozatát. — Jóváhagyatott.

A pancsovai főbíró beterjeszti Bárányos község képviselő-testületének a folyó évre kivetett közmunkaváltság leírása tárgyában hozott határozatát. — Pótlás végett kiadatik.

A perjámosi főbíró beterjeszti Lovrin község képviselő-testületének az iskola épület tatarozása tárgyában hozott határozatát. — Jóváhagyatott.

A zombolyai főszolgabíró beterjeszti Masztort község képviselő-testületének egy artézi kut furása tárgyában hozott határozatát. — Jóváhagyatott a felebezés elutasításával.

A párdányi főbíró beterjeszti Szerb-Párdány község képviselő-testületének a legelőbér hátralék mikénti törlesztése tárgyában hozott határozatát. — Pótlás végett kiadatik.

Bega-Szt György község és érdektársainak kérvénye a szentgyörgyi hídtól Ittvarnok Rogendorf községeken át terjedő műutnak a jövő tavasszal leendő kiépítése iránt. — A menyében jövő tavasszal építés eszközöltetik, a kérvény figyelembe fog vétetni.

A megyei számvevőség véleménye Guttmann Jakab közmunkaváltságtartozásának leírására vonatkozólag. — Leiratott.

A száj- és körömfájás

a torontálmegyei alispáni hivatalhoz beérkezett jelentések szerint újabban a köv. helyek marhaállományában lépett fel:

Torontálmegyében: Nagy-Torák, Orlovát, Szb-Keresztur, Kanak, Lukácsfalva, Németh és Torda községeiben.

Bács-Bodroghmegyében: Ada, Turia, Káty, Hegyes és Felső Szt-Iván községeiben.

Temesmegyében: Deliblát községben.

*

30.797. szám 1890.

Valamennyi áras főszolgabírójának, Nagy-Beckerek város polgármesterének és állami ker. állatorvosnak.

Folyó évi július hó 10-én 26060. szám alatt kelt rendeletben tek. címet több szigorított intézkedés foganatosítására hívtam fel azon célból, hogy a nagymérvben terjedő száj- és körömfájás járványának a lehetőségig gát vettessék.

Mínt hogy pedig arról győződtem meg, hogy rendeletem félreértetik és mert időközben a járvány enyhülni kezdett, tekintettel az állattulajdonosok gazdasági érdekeire, fenti számú rendeletem eddig is felremagvarozott 2-ik pontjának azon részét, mellyel egyes községekben a marhalevelek kiállítását betiltatott, hatályon kívül helyezem. Értesitem azonban tek. címet, miszerint azon helyeken, hol annak tovább való fentartását vagy újabb elrendelését tek. cz. szükségesnek tartaná, a tilalmat éppen a hivatkozott 2-ik pont végbekezdése szerint a járási főszolgabíró hivatott elrendelni. Rendeletem egyéb intézkedései érvényben marad.

Kelt Nagy-Beckereken, 1890. évi augusztus hó 22-én.

Rónay, kir. tanácsos, alispán.

31474. sz. 1890.

Hirdetmény a folyó 1890. évben megtartandó erdőöri szakvizsgák ügyében.

43621. szám. Az erdőöri szakvizsgák a f. évi október hó 20-án és az erre következő napokon, Budapesten, Pozsonyban, Besztercebányán, Miskolczon, Kassán, Mármaros-Szigeten, Debreczenben, Kolozsvárt, Brassóban, Nagy-Szebenben, Temesvárt, Zomborban, Pécsen és Szombathelyt, a vármegyeházában, d. e. 9 órakor fognak megkezdetni és folytatólag megtartatni — Felhívatnak mindazok, kik ezen szakvizsgát letenni szándékoznak, hogy hiteles bizonyítványokkal felszerelt folyamodványaikat a vizsgák székhelyére nézve illetékes kir. erdőfelügyelőhöz nyujtsák be. — Budapest, 1890. augusztus 8-án. — Földművelésügyi m. k. ministerium.

Lódíjazási hirdetmény.

A „Torontálmegyei gazdasági egyesület“ mint megyei lótenyésztési bizottság a nagy-szentmiklósi gazdakör közreműködésével folyó évi szeptember hó 14-én délelőtt 9 órakor N.-Szent-Miklóson a község háza helyiségében lótenyésztési jutalomdíjosztást tart, mely alkalommal köv. díjak osztatnak ki:

I. csoport

anyakanczák csikóval:

1. díj 20 darab ezüst forint
2. " 15 " " "
3. " 10 " " "
4. " 5 " " "
5. " 3 " " "
6. " 2 " " "

II. csoport

egyéves csikók a nemre való tekintet nélkül:

1. díj 15 darab ezüst forint
2. " 10 " " "
3. " 5 " " "
4. " 3 " " "
5. " 2 " " "

III. csoport

három éves kanczák:

1. díj 15 darab ezüst forint
2. " 10 " " "
3. " 5 " " "

IV. csoport

teljes koru ménnek:

1. díj 15 darab ezüst forint
2. " 10 " " "
3. " 5 " " "

A bírálat és díjak kiosztása az arra hivatott bizottság által egységeselés alapján eszközöltetik.

Elővezethető minden a föntebb megjelölt csoportokhoz tartozó és Torontálmegye területén lakó tenyésztő saját nevelésű lova; ez utóbbi körülmény kívánatra községi bizonyítvánnyal igazolandó.

Minden elővezetett állat előzetesen kora, származása és leírása céljából a helyszínen működő összeíró bizottságnál a tulajdonos által bemandott adatok alapján előjegyeztetik s egy számot nyer, a melyet az állat vezetője kalapjához tűzve balfelől visel.

Pénzdíjakban csak kisgazdak részeseülhetnek, nagyobb tenyésztők és azok a kik pénzdíjról lemondanak, elismerési oklevelekben részesülnek.

Ugyanaz nap delután 3 órakor N.-Szent-Miklóson a kis erdő mellett 3 futammal mezei gazdak lóversenye is fog tartatni, melynek programja külön lesz közhírré téve.

Lódíjazási hirdetmény.

A „Torontálmegyei gazdasági egyesület“ mint megyei lótenyésztési bizottság f. é. szeptember 28-án d. e. 9 órakor Torontál-Vásárhelyen a község háza helyiségében „lótenyésztési jutalomdíjosztást“ tart, mely alkalommal köv. díjak osztatnak ki:

I. csoport

anyakanczák csikóval:

1. díj 20 darab ezüst forint
2. " 10 " " "
3. " 5 " " "
4. " 3 " " "
5. " 2 " " "

II. csoport

egyéves csikók a nemre való tekintet nélkül:

1. díj 15 darab ezüst forint
2. " 8 " " "
3. " 5 " " "
4. " 2 " " "

III. csoport

három éves kanczák:

1. díj 15 darab ezüst forint
2. " 10 " " "
3. " 5 " " "

A bírálat és a díjak kiosztása az arra hivatott bizottság által egységeselés alapján eszközöltetik.

Elővezethető minden a föntebb megjelölt csoportokhoz tartozó és Torontálmegye területén lakó tenyésztő saját nevelésű lova; ez utóbbi körülmény kívánatra községi bizonyítvánnyal igazolandó.

Minden elővezetett állat előzetesen kora, származása és leírása céljából a helyszínen működő összeíró bizottságnál a tulajdonos által bemandott adatok alapján előjegyeztetik s egy számot nyer, a melyet az állat vezetője kalapjához tűzve balfelől visel.

Pénzdíjakban csak kisgazdak részeseülhetnek, nagyobb tenyésztők és azok a kik pénzdíjról lemondanak, elismerési oklevelekben részesülnek.